

ТАҚРИЗ

ба фишурдаи диссертатсияи доктории Наимзода Қудратулло Қаҳор дар мавзуи «Шавкати Бухорой ва мақоми ӯ дар адабиёти форс-тоҷик» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси— 10.01.00 -Адабиётшиносӣ; (10.01.01 - Адабиёти тоҷик, равобити адабӣ)

Адабиёти форсу тоҷики асри XVII аз давраҳои хеле муҳим ва пурбори таърихи адабиёт маҳсуб меёбад, зеро дар ин давра суҳанварони зиёде тавонистанд, ки дар такомули жанри ғазал, ки аз анвои пешрави адабӣ ба шумор мерафт, нақши намоён гузоранд. Дар ин давра шеърӣ сабки ҳиндӣ ба адабиёти Мовароуннаҳр ворид шуд, ки асосгузори ин сабки шеърӣ Назирӣ (ваф. 1602), Нозими Ҳиротӣ (1601-1671), Соибӣ Табрезӣ (1603-1677), Абутолиб Калими Кошонӣ (ваф. 1650), Толибӣ Омулӣ (ваф. 1623) ва чанде дигарон буданд. Ин шоирон тавонистанд, ки дар такомули анвои адабии давр, бахусус шеърӣ сабки ҳиндӣ саҳми шоиста гузоранд. Аз ин рӯ, таҳаввул ва камоли шеваи нигоришу баён дар осори суҳанварони сабки ҳиндӣ то ҳол мавриди омӯзиш ва пажӯҳиши суҳаншиносон қарор дорад. Шавкати Бухороиро низ метавон дар сафи ин адибон шомил сохт, ки бо осори гаронмояи худ дар рушду инкишофи адабиёти давр саҳми арзанда гузоштааст.

Дар бораи зиндагинома ва эҷодиёти Шавкати Бухорой адабпажӯҳои ватаниву хориҷӣ зимни пажӯҳишҳои таҳассусии худ маълумот пешниҳод намуданд, ки онҳо, аз ҷумла дар адабиётшиносии тоҷик ба қалами устод Садриддин Айнӣ, Абдулғанӣ Мирзоев, Мирзо Аҳмадов, Садри Саъдиев, Ҷобулқо Додалишоев, Юсуфҷон Салимов, Замира Ғаффорова, Дилрабо Раҳматова, Мавҷуда Ёрунова ва чанде дигарон тааллуқ доранд. Бо вучуди таълифи таҳқиқоту мақолоти зиёду мухталиф роҷеъ ба осору аҳволи Шавкати Бухорой то ба имрӯз пажӯҳиши алоҳидае дар масъалаи омӯзиши ҳаёт ва фаъолияти эҷодии шоир ба таври ҷомеъ рӯйи кор наомадааст. Бино бар ин, ба таҳқиқи моногарфӣ гирифтани рӯзгору осори Шавкати

Бухорой аз ҷониби Наимзода Қудратулло Қаҳор ба мақсад мувофиқ буда, дар адабиётшиносии тоҷик саҳифаи тозаеро боз менамояд.

Диссертатсияи доктории Наимзода Қудратулло Қаҳор дар мавзуи «Шавкати Бухорой ва мақоми ӯ дар адабиёти форс-тоҷик» аз муқаддима, 5 боб, 26 фасл, 9 зерфасл, хулоса, феҳристи адабиёти истифодашуда иборат мебошад.

Навоварии рисола дар таҳқиқи ин масъала дар он зоҳир мешавад, ки бори аввал роҳи ҳаёт ва эҷодиёти Шавкати Бухорой ба таври илмӣ мавриди таҳқиқи густарда қарор дода шуда, дар ин замина, мақоми шоирии ӯ дар адабиёт муайян карда шудааст.

Аҳамияти назарии рисола дар он аст, ки дар он тавасути таҳлили мушаххас мавзуву мундариҷаи ашъори шоир дар асоси талаботи қонунмандии инкишофи адабиёт дар давраи як таърихӣ муайян карда шудааст.

Рисола методологияи мустаҳкам дошта, дар асоси назарияи донишмандони ватаниву хориҷӣ қарор гирифтааст.

Аз мутолиаи автореферати диссертатсия маълум мешавад, ки Наимзода Қ.Қ. Дар таҳқику тадқиқи мавзуи интиҳобшуда пажӯҳиши доманадореро анҷом дода, бо ин васила ба дастовардҳои назаррасии илмӣ муваффақ гардидааст. Хулосаҳои илмӣ диссертатсия, ки дар 25 банди мушаххас натиҷагирӣ карда шудааст, баёнгари ин иддаост.

Дар баробари дастовардҳо дар матни автореферати диссертатсияи мазкур баъзе камбудӣҳо низ ба назар расиданд, ки ислоҳи онҳо ба ҳусни кор меафзояд:

1. Тасвири табиат дар ашъори Шавкат дар бахши баррасии марбут ба мавзӯ, яъне боби Зоварда шудааст. Хубтар мебуд, агар он ба боби сабқ, яъне боби 4 интиқол дода шавад, зеро ин ҷо ҳунари шоир дар тасвирсозӣ ба намоиш гузошта шудааст.

2. Дар боби 5 рисола “Нақши воситаҳои тасвири бадеӣ дар ашъори Шавкати Бухорой” дар 10 фасл баррасӣ шудаанд. Агар ин

фаслҳоро бо ҳам оварда, санъатҳои бадеии бештарро баррасӣ мекарданд, бехтар мебуд.

3. Дар автореферат, дар баҳши бо забони русӣ таълифшуда баъзан ғалатҳои техникӣ ба назар мерасанд, ба монанди саҳифаҳои 15, 26, 27, 30, 38, 62 ва ғ., ки ислоҳи онҳо зарур аст.

Ғалатҳои зикршуда ҷузъӣ ва ислоҳшаванда буда, арзиши илмӣ диссертатсияро кам намеkunанд. Дар маҷмӯъ, дар автореферати диссертатсия масъалагузориҳо дар доираи талаботи илми адабиётшиносӣ рӯйи қор омада, автореферат муҳтаво ва мундариҷаи диссертатсияро қомилан инъикос менамояд. Ин ба мо имқон медиҳад, иброз дорем, ки автореферати диссертатсияи доктории Наимзода Қудратулло Қаҳор дар мавзӯи «Шавқати Бухорӣ ва мақоми ӯ дар адабиёти форс-тоҷик» таҳқиқоти анҷомёфтаи илмӣ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси– 10.01.00 - Адабиётшиносӣ; (10.01.01 - Адабиёти тоҷик, равобити адабӣ) мебошад.

**Доктори илмҳои филологӣ, профессори
кафедраи забонҳои хориҷӣ
ва робитаҳои байнифарҳангӣ,
Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ
ва соҳибқорӣ Тоҷикистон**

**Очилова Меҳринисо
Илҳомовна**

27.02.2026с.

Нишон: 734055, ш. Душанбе, к.Н. Қарабоев 58, х.7

Тел. (моб): (+992) 92 900 00 95

Э-почта: ilhomzodaniso@gmail.com

**Тасдиқ мекунам:
Сардори раёсати кадрҳо
ва қорҳои махсуси ДБССТ**

Қураев Ш.Н.

Нишон: 734055, ш. Душанбе, х. Борбад, 48/5

Тел. (қорӣ): +992(37) 234-88-02

Э-почта: info@iutet.tj